

2024-05-31

Brobyggare, problemlösare och glädjeskapare

En kunskapsöversikt av den ideella kultursektorns
samhällsvärde

Datum: 2024-05-31

Dokumentnamn: Brobyggare, problemlösare och glädjeskapare – En kunskapsöversikt av den ideella kultursektorns samhällsvärde

Diarienummer: KU 2024-00085

Innehållsförfattare: Sofia Lindström Sol vid Högskolan i Borås, Centrum för kulturpolitisk forskning

Kontaktperson: Johanna Hagerius och Helén Liljedal, Kulturförvaltningen, avdelning Konst och Kultur

Innehåll

Brobyggare, problemlösare och glädjeskapare	0
Innehåll.....	1
Förord.....	4
Introduktion	5
Civilsamhället	5
Den ideella kultursektorn.....	6
Samhällsvärde	7
Civilsamhället i välfärdssamhället	9
Metod och material.....	10
Steg 1, sökning, urval och sammanställning av material	10
Steg 2, analys och rapportering.....	12
Resultat.....	13
Drivkrafter	13
Röstbärare	13
Gemenskapande	15
Demokratiskola	16
Sammanfattning – den ideella kultursektorns resurser	17
Vilka drivkrafter kan ytterligare utläsas av materialet?.....	19
Vilka utmaningar för sektorn går att finna?.....	20
Bristande finansiella resurser	20
Hot och hat mot föreningsaktiva.....	22
Kultursektorns ojämlikhet	22
Nå nya målgrupper.....	22

Vilka samhällseffekter relaterade till den ideella kultursektorn går att utläsa i texterna?	23
Sverok – att möta samhällsutmaningar kopplade till den egna kulturformen	25
Konstfrämjandet – att möta samhällsutmaningar genom den egna kulturformen	26
Vilka samhällseffekter relaterade till den ideella kultursektorn i materialet går att finna i materialet?	26
Diskussion	27
Referenser	31

Förord

Kulturförvaltningen i Västra Götalandsregionen arbetar för att främja och stärka det ideella kulturlivet i Västra Götaland. Den ideella kultursektorns insatser utgör grunden för vårt offentliga kulturutbud och är avgörande för att invånare i hela landet ska kunna utöva och uppleva kultur. Trots detta har den länge haft en marginaliserad roll i diskussionen om civilsamhällets betydelse och värde för samhällsutvecklingen. Det är svårt att hitta forskning och det finns framför allt en brist på samlad kunskap. Förhoppningen är att denna kunskapsöversikt kan bidra till att öka kunskapen om den ideella kultursektorn och dess samhällsrelevans.

Kunskapsöversikten är framtagen av Sofia Lindström Sol vid Högskolan i Borås, Centrum för kulturpolitisk forskning, på uppdrag av Kulturförvaltningen.

Vi önskar inspirerande läsning,

Johanna Hagerius och Helen Liljedal,
konsulenter Publik- och arrangörsutveckling

Introduktion

Denna rapport är skriven inom ramen för ett avtal mellan Kulturförvaltningen i Västra Götalandsregionens verksamhetsområde för arrangörs- och publikutveckling, och Centrum för Kulturpolitisk Forskning, Högskolan i Borås. I rapporten redovisas en analys av ett policymaterial gällande civila organisationer utifrån en ram av tidigare forskningskunskap om civilsamhällets samhällsvärden. Genom de teman som presenteras kan rapporten ge viktiga perspektiv på civilsamhällets samhällseffekter - att lyfta de sätt man kan förstå hur sektorn kan vara en kraft för demokratiskt och samhällsligt välmående (vilket kommer definieras lite senare i texten) - och därmed på relationen mellan den offentliga kulturpolitiken och den ideella kultursektorn i en tid av förhandlingar om roller, ansvar och finansiering. Analysen är tänkt att fungera kunskapsgrundande för policybeslut på framför allt lokal/regional nivå och för att främja Kulturförvaltningens uppdrag att skapa likvärdiga möjligheter inom arrangörskap och stärka strukturer för kulturaktörer på kommunnivå.

Rapporten söker att svara på följande frågeställningar:

- Vilka drivkrafter för verksamma inom den ideella kultursektorn identifieras i policytexter om den ideella kultursektorn?
- Vilka utmaningar för sektorn går att finna?
- Vilka samhällseffekter relaterade till den ideella kultursektorn går att utläsa i texterna?

Rapporten börjar med att beskriva tidigare forskning¹ genom en redogörelse för begreppen *civilsamhället*, *den ideella kultursektorn*, *samhällsvärde* och *välfärdssamhället*, samt redogöra för hur dessa hänger ihop, för att sedan gå in på metod och urval av det empiriska materialet för analys.

Civilsamhället

Civilsamhället är ett sociopolitiskt begrepp som kan spåras tillbaka till antikens Grekland med meningen av hur man kan knyta sociala band utöver blod, släkt, eller religion. I Sverige var begreppet folkrörelse länge ett mer etablerat begrepp. "Civilsamhället" började användas först på 1990-talet i relation till en högerpolitisk tankesmedjas ifrågasättande av statens uppgift att ansvara för välfärd (Harding, 2012a). I kulturpolitiken sågs

---

¹ Redogörelsen ska inte ses som en fullständig genomgång av forskning om civilsamhället. Urvalet har i första hand gjorts i relation till svensk forskning om kulturorganisationer i civilsamhället under cirka de senaste tjugo åren, och i andra hand forskning om andra närliggande fält i det svenska civilsamhället, så som idrott.

begreppet användas mer allmänt först i kulturutredningen 2009 (Harding, 2012b).

Civilsamhället har relaterats till demokrati, gemenskap och kamp för rättigheter genom att ses fungera som en "tredje sektor" utanför stat och marknad (Livion Ingvarsson & Ardelius, 2021; Putnam et al., 2011). En definition av civilsamhället som används av Harding (2012a, s. 11) lyder: "(...) alla de verksamheter och organisationer vars drivande kraft är det ideella engagemanget hos medlemmar, volontärer och givare." Ideellt arbete definieras ofta som arbete som är oavlönat, frivilligt, och som ger meningsfulla konsekvenser för någon annan (Essen, 2010). Civilsamhället kan därmed förstås som en rörelse, som frivilligarbete, och som kontrast eller komplement till andra samhällssektorer.

Forskare som Jürgen Habermas (e.g. 1996) lyfter den viktiga betydelsen av civilsamhället för det demokratiska samtalet och demokratisk samhörighet. Andra forskare i en mer kritisk tradition, så som Foucault (e.g. Villadsen, 2016), har betonat hur civilsamhället uppstod som en arena i den moderna, liberala demokratin där människor kunde fostras till att vara fria och ansvarstagande, och för att utöva fri- och rättigheter. Civilsamhället inledde en ny typ av "transaktion" mellan makten och folket som inte längre handlade om att lyda eller bli lydd och fungerar därmed som en funktion till staten snarare än "utanför" staten. Detta betyder att civilsamhället inte nödvändigtvis är en "god kraft" mot den "onda" staten (även krafter "underifrån" ha negativa effekter), utan att civilsamhället uppstod som en lösning på ett problem kring hur makt kan eller bör utövas.

Den ideella kulturektorn

Begreppet *den ideella kulturektorn* används av Kulturförvaltningen i Västra Götalandsregionens verksamhetsområde arrangörs- och publikutveckling. Begreppet syftar till att jämställa denna sektor med den offentliga kulturektorn i kontexten av en ideell infrastruktur för kultur. Den ideella kulturektorn består av frivilligorganisationer inom kulturen, till exempel bygdegårdar och kulturföreningar.

Kulturen, tillsammans med idrotten och ungdomsverksamheten, kan ibland skiljas från intresseorganisationer genom att de främst ägnar sig åt fritidsverksamhet (Harding, 2012b). Dock sker det ofta överlappningar där till exempel kyrkan, nykterhetsförbund och arbetarrörelsen har kulturverksamheter. Typiskt för svensk kulturpolitisk utveckling är en uppdelning mellan professionell kultur ledd av en kvalitetslogik, vilken i mångt och mycket inneslutits i det offentliga, och en ideell kulturektor som

leds av demokratilogik (ibid). Även här sker överlappningar, i betydelsen av var professionell kultur och amatörkultur äger rum.

Västra Götalands Kulturstrategi och kulturplan 2024–2027 återspeglar regionens styrning av kultur och sammanfattar regionens strategiska arbete inom kultur- och demokratifrågor. Strategin beskriver att arbetet ska ske ”i dialog och i samverkan med bland annat kommuner, det fria kulturlivet, det civila samhället, akademi och myndigheter (Västra Götalands Kulturstrategi och kulturplan 2024–2027, s. 10). Civilsamhället definieras i likhet med tidigare nämnda politiska teorier som

arenor skilda från staten, marknaden och det enskilda hushållet – där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen alternativt när människor organiserar sig tillsammans för ett gemensamt mål, ideal eller intresse.

*Västra Götalands Kulturstrategi och kulturplan 2024–
2027, s. 9*

Den ideella kultursektorn beskrivs även som en sektor som spänner över amatörverksamhet, semiprofessionell och professionellt utövande av kultur. I kulturstrategin kopplas målen om att främja och stärka den ideella kultursektorn, samt att stärka dialogen och samverkan med det civila samhället, samman med övergripande mål om att vidga deltagandet i kulturen och att göra kulturen mer inkluderande och tillgänglig. Att stärka dialogen och samverkan med det civila samhället är en av sju prioriteringar i Västra Götalands kulturpolitik.

Samhällsvärde

Den ideella kultursektorns *samhällsvärde* kan talas om i relation till dess effekter på samhället. Det innefattar aspekter som är större än summan av sektorns medlemmar eller effekter på individer som lever i ett avgränsat geografiskt område (jmf. Nordisk Kulturfakta, 2023). En samhällseffekt som kan kopplas till civilsamhället är att dess framväxt förstås varit avgörande för övergången från feodal- och ståndssamhälle till moderna stater (Harding, 2012a). Civilsamhället kan alltså ses som drivande av samhällsförändring och påverkad av samhällseffekter.

Kulturen förstås ofta ha flera värden; intrinsikala (egenvärde), individuella, instrumentella och institutionella (Grinell, 2020). Dessa värden, menar Grinell (ibid), analyseras bäst utifrån ett ekologiskt perspektiv med hänsyn till hur de samspelar på en viss plats eller tid. I en kulturpolitisk kontext har den ideella kultursektorn tillskrivits olika men sammanhängande värden; ekonomiska, miljömässiga, hälsomässiga, sociala och demokratiska. I

relation till dessa diskuteras även ofta den ideella kultursektorns *egenvärde*. Att upprätthålla detta egenvärde samtidigt som man ofta förlitar sig på offentligt stöd kan sägas vara en kulturpolitisk balansgång.

I forskning och policy har man definierat civilsamhällets samhällsvärde på olika sätt, sammanfattat av Harding (2012a, s. 26) i fem punkter nedan:

1. Som röstbärare i ett demokratiskt samtal med eller mot den politiska sfären,
2. Som serviceproducent av framför allt välfärdstjänster,
3. Gemenskapande och bidragande till sammanhållning,
4. Som demokratiskola där individer och grupper lär sig färdigheter och värderingar till gagn för demokratisk utveckling, och
5. Som motvikt eller alternativ till stat, marknad, och familj, en funktion som följer på de övriga.

Ett annat sätt att förstå civilsamhället är kopplat till välbefinnande, vilket enligt OECD kan mätas utifrån elva indikatorer (Grinell, 2023, s. 8–9):

1. Inkomster och ekonomiskt välstånd,
2. Arbete och sysselsättning,
3. Boendeförhållanden,
4. Hälsa,
5. Balans mellan arbete och fritid,
6. Utbildning och färdigheter,
7. Sociala nätverk,
8. Civilt engagemang,
9. Miljö,
10. Personlig trygghet,
11. Subjektivt välbefinnande.

Den ideella kultursektorns samhällsvärde blir därför de effekter som går utöver de enskilda medlemmarna. Det kan handla om effekter på publiken, lokalsamhället, en eller flera målgrupper eller demokratin, utan att ignorera att effekter på individen ofta ses som grunden för mer omfattande samhällseffekter (Nordisk Kulturfakta, 2023)

Effekter utanför den enskilda medlemmen eller individen har teoretiserats som skillnaden mellan *överbryggande och sammanbindande socialt kapital* (Putnam et al., 2011; Putnam & Eklöf, 2001)². Putnam exemplifierar med kriminella nätverk vilka fungerar sammanbindande medlemmarna emellan, men bidrar till fragmentisering på ett socialt plan. En sådan organisering leder inte till överbryggande socialt kapital, alltså det som kan kallas sammanhållning eller samhällsstärkande band. I denna rapport ställs

---

² Socialt kapital är, enligt Grinell (2023, s. 19) ett begrepp för att ”uttrycka värden som gör att samhället fungerar,” och håller ihop, exempelvis nätverk, samverkan, tillit och trovärdighet. Begreppet kopplas ofta ihop med civilsamhället.

frågan om drivkrafter. I analyser relaterar detta till den tidigare nämnda definitionen av ideellt arbete som något som ger meningsfulla konsekvenser för någon annan eller något annat än individen själv.

Civilsamhället i välfärdssamhället

Den ideella kultursektorn kan förstås utifrån en kontext av socio-politiska förändringar från 1980-talet och framåt som inbegriper välfärdsstatens utveckling. Denna utveckling har beskrivits i relation till övergripande förändringar såsom tillväxten av vinstdrivande företag i välfärden (Larsson et al., 2012; Molander, 2017), en decentralisering av välfärdstjänster från staten till kommunerna (SOU 2000:38) och krav på ökad samverkan inom offentlig sektor och mellan offentlig sektor och civilsamhället (Lindström Sol & Ekholm, 2024; Västra Götalands Kulturstrategi och kulturplan 2024–2027). Det ökade intresset för samverkan mellan offentlig sektor och civil sektor handlar bland annat om en stark tilltro till den senares förmåga att verka för social hållbarhet, såsom att inkludera grupper av människor i utsatthet. Framförallt framställs civilsamhällets aktörer alltmer som välfärdsutövare och att dess tjänster fungerar som komplement till offentlig sektor och vinstdrivna aktörer (Ekholm & Öhlund, 2018).

Denna utveckling illustrerar ett brott med ett tidigare samhällskontrakt där samhällsaktörer hade ansvar för olika områden; staten för välfärdstjänster och civilsamhället för fritidsaktiviteter (Harding, 2012a). Idag tar privata företag och civilsamhället en allt större plats i välfärdsproduktionen med syftet att skapa större mångfald i utbud. Ideellt engagemang kan grunda sig mer i en uppfattning om identitet än i ett långsiktigt engagemang eller identifiering med en förening eller politisk organisation. Detta kan mätas i hur viljan att arbeta ideellt verkar konstant, men att vi ser minskade medlemsantal i de flesta civilsamhällesorganisationer (Ibid). Organisationsmässigt har det skett en utveckling mot mer organisering på nätet, med sociala medier som plattform, samt en ökad professionalisering av civilsamhällesorganisationer.

Denna utveckling har teoretiserats som ett skifte från en välfärdsstat till ett välfärdssamhälle, där välfärden har konfigurerats enligt marknadslogiker och där civilsamhället lyfts som en viktigt alternativ eller komplement till den tidigare logiken av stark stat och offentliga tjänster (Hartman, 2011). Betydelsen av de skiftande gränserna mellan stat, marknad och civilsamhälle har fått politisk relevans i ljuset av ekonomiska kriser, med konsekvensen att reformer ofta motiveras av att kontrollera kostnader i det kommunala och regionala välfärdsutbudet (Molander, 2017; Västra Götalands kulturstrategi och kulturplan 2024–2027; Wallenskog & Ershammar, 2023). Välfärdsstatens utveckling kan alltså förstås som en av

de större samhällstrender som formar kulturpolitiken och civilsamhället (Hvenegaard Rasmussen et al., 2022). Detta kan bland annat ta sig uttryck i att offentliga kulturinstitutioner i allt högre grad måste uttrycka sig i termer av effekter och nytta, samt legitimera sig genom samhällsansvar (Grinell, 2023).

Under 1900-talet och fram till idag har svensk kulturpolitik genomgått skiftande och överlappande målformuleringar, från att forma det moderna, demokratiska samhället och fostra bildade medborgare, till att främja av samhällsutveckling (Nordisk Kulturfakta, 2023). Övergripande har tidigare kulturpolitiska mål om att fostra medborgarnas estetiska bildning och smak samt mål kring jämlik tillgång till kultur alltmer gått mot mål om att fostra till aktivt medborgarskap genom kulturdeltagande och därmed bidra till ett socialt hållbart samhälle (Lindström Sol & Ekholm, 2024). Detta blir tydligt i Västra Götalands kulturstrategi och kulturplan 2024–2027 där en av de identifierade trenderna i strategin är *Samhällsekonomi och krig i Europa* (s. 14). I relation till detta konstrueras sektorsöverskridande samarbeten som nödvändiga i en kontext av bristande skatteintäkter, minskade kulturbudget och konkurrens mellan välfärdssektorer. Civilsamhällets roll blir alltmer att “fylla de luckor” som uppstått i offentlig välfärd vilket kan förklara den ökade professionaliseringen (Harding, 2012a).

Med hjälp av den här kunskapen kommer rapporten ta sig an en empiri bestående av policydokument utifrån den ideella kultursektorns perspektiv. Nedan beskrivs urval, avgränsning och metod för insamling in materialet.

Metod och material

Metoden för att hitta material för analys handlar om att skaffa översyn av dokument som relaterar till den ideella kultursektorn, vilket genomfördes i två steg.

Steg 1, sökning, urval och sammanställning av material

Detta steg handlade om a) Identifiering av relevanta dokument och tidsram, b) Exkludering av dokument som faller utanför inklusionskriterierna (se bilagor). I denna fas har biblioteket vid Högskolan i Borås varit till hjälp. Urval av forskning om civilsamhället har gjorts i sökningar i Digitala Vetenskapsarkivet (DiVA) och Kungl. Bibliotekets katalog (LIBRIS).

Ett sätt att definiera den ideella kultursektorn har i denna undersökning varit att titta på vilka organisationer utan offentlig huvudman som fått Kulturrådets bidrag till centrala amatörkulturorganisationer (CAMKO) år 2023 (se bilaga 1). Analysen utgår från verksamhetsberättelser, strategidokument och andra rapporter som finns tillgängliga på organisationernas hemsidor. Detta innebär en viktig avgränsning för studien: studieförbundens bidrag hör inte till kulturpolitiken formellt utan är Utbildningsdepartementets ansvar. Deras medel fördelas av Folkbildningsrådet.

Det andra materialet som analyserats är remissvar från den ideella kultursektorn som lämnades in till Västra Götalandsregionen i processen för att ta fram den senaste kulturstrategin 2024–2027 (se bilaga 2)³. I urvalet exkluderades offentliga verksamheter, privatpersoner, politiska partier, studieförbund och fackliga organisationer. Exkluderade verksamheter var till exempel kulturverksamheter med kommunal/regional huvudman, kommuner, nämnder för sjukhus och fakulteter vid universitet och högskola, styrelser för regionala verksamheter, civilsamhällesorganisationer utanför kulturområdet, exempelvis sportföreningar och lokala distriktsförbund för Sveriges Pensionärsförening.

Kulturförvaltningen i Västra Götalandsregionens verksamhetsområde arrangörs- och publikutveckling har bidragit med ett urval av material till studien. Detta material har bestått av nedanstående dokument (se nästa sida).

---

³ Författaren till denna rapport är del av ett EU-finansierat projekt där en av projektmedlemmarna (ShareMusic and Performing arts) är del av materialet. Därför har denna remiss inte tagits hänsyn till i analysen.

Tabell 1: material från VGR

Titel	Utgivnings år	Typ av dokument	Utgivare
Västra Götalands kulturstrategi och kulturplan 2024–2027	2023	Policy	Västra Götalandsregionen
Kulturens värde och sociala effekter (2: a reviderade och utökade versionen).	2023	Sammanställning av forskning	Göteborgs stad
Att belägga museers värde. En kunskapsöversikt.	2023	Sammanställning av forskning	Göteborgs stad
Teaterutredningen – Situationen för teater i Västra Götalandsregionen och förslag på utvecklingsinsatser	2022	Policy	Västra Götalandsregionens kulturnämnd
Kulturens kapillärer	2021	Policy	Ideell kulturallians

Materialet speglar i två typer av kunskap; 1. forskning om civilsamhället, 2. den kulturella civilsektorns egna formuleringar kring sitt uppdrag och samhällsvärde. Materialet ska inte ses som en fullständig översikt av ideellt engagemang inom kultur som existerar i Sverige utan är ett nedslag i en samtid och till viss del i relation till Västra Götalandsregionen.

Steg 2, analys och rapportering

Detta steg inbegrep a) Läsning, identifiering av mönster, b) Konceptuell analys, identifiering av teman. c) Sammanställning av resultat, d) Skrivande av rapport för spridning.

Genom att se på olika typer av material - vetenskapliga publikationer, myndighetsrapporter, föreningsrapporter och remisser - kan denna översikt visa på olika aktörers förståelse av den kulturella civilsektorns samhällsvärde. I rapporten kommer policytexter exemplifieras genom citat. I de fall citaten kommer från material som saknar paginering anges detta med u.s., utan sida. Analysen handlade därefter om att utforska materialet och finna teman utifrån rapportens syfte att skapa förståelse för det ideella kultursektorns samhällsvärde.

Resultat

Redovisningen av analysen är indelad enligt rapportens frågeställningar om drivkrafter i, utmaningar för och samhällseffekter av den ideella kultursektorn som kan identifieras i policytexterna.

Drivkrafter

Vilka drivkrafter för verksamma inom den ideella kultursektorn identifieras i policytexter om den ideella kultursektorn?

Genomgående formuleras drivkrafter inom den kulturella kultursektorn genom tre av de Harding (2012a) identifierade områdena för civilsamhällets värde: *som röstbärare, som gemenskapande och bidragande till sammanhållning, och som demokratiskola*⁴.

Det finns en genomgående vilja att utveckla samhället och ideell kultursektor i stort, inte bara den egna föreningen eller centrumbildningen. Detta kan ta sig uttryck i nedladdningsbara dokument om metoder för att integrera ungas perspektiv (FolkYou) och hur man kan implementera samverkan i det ideellt organiserade kulturlivet (Riksförbundet för Subkultur). Drivkrafter och samhällsbetydelse kan ibland bli synonymt; man vill verka för samhället.

Analysen finner inte att den ideella kultursektorn uppvisar ambitioner enligt den andra kategorin av identifierade funktioner för civilsamhället: som serviceproducent av välfärdstjänster. Jag kommer återkomma till detta i diskussionen.

Röstbärare

Att verka som röstbärare handlar främst om att medvetandegöra beslutsfattare och makthavare om den egna kulturformen, men relaterar också till en önskan om att påverka och forma (lokal)samhället, demokratin och framtiden i dialog med andra parter i civilsamhället eller den offentliga sektorn. I materialet syns dock en positionering som motpart till det offentliga snarare än samverkanspartner, att vara ”en aktiv aktör gentemot regionen, föreningsliv, organisationer och andra regionala nätverk.” (Folkets Hus och Parker hemsida 240404). Andra motparter ur det offentliga är till exempel kommuner, Boverket, Kulturrådet, Konstnärsnämnden, sittande regering, och media. Att skriva remissvar på

---

⁴ Det femte området, som motvikt eller alternativ till stat, marknad, och familj, har identifierats som en funktion som följer på de övriga.

olika offentliga utredningar och kulturplaner är en ofta nämnd del av den ideella kultursektorns röstbärrroll.

Genom att vara ”en hävstång mot kulturpolitiken” (Riksförbundet Visan i Sverige 240404) positionerar sig den ideella kultursektorn som en granskare av svensk kulturpolitik och kulturpolitisk utveckling där man debatterar och informerar relevanta parter om denna utveckling. Samtidigt ser man sig som viktig för att kulturpolitiska mål om delaktighet och tillgänglighet uppfylls. Många organisationer talar för långt fler än sina medlemmar; det kan handla om alla unga, alla på landsbygden, eller alla med funktionsnedsättning.

Många aktörer vill även vara en samarbetspart till det offentliga. De önskar att bli erkända och respekterade som viktiga aktörer med kunskapskapital att ge det omgivande samhället och politiken. Man vill samverka genom att vara rådgivande part i utvecklingsarbete gällande kulturen, kulturpolitiken, och den övriga civila sektorn. I relation till andra aktörer såsom skolan vill man gärna fungera som stöd (se till exempel Visan i Sverige, hemsida 240429). Här kan man förstå organisationens ambition - att bidra till andra sektors värdeskapande i samhället (jmf. Grinell, 2023)

Den ideella kultursektorn kan också positionera sig mot marknaden.

Det som enbart skapas ”för en publik” har sällan varken det största konstnärliga värdet eller demokratiska värdet. Förhållandet kan istället vara det helt motsatta. Den kommersialiserade kulturen prioriterar lönsamhet, och ser inte publiken som ett mål utan som ett medel

(Riksskådebanans idédokument,
http://www.skådebanan.se/riks/2009/idedok_1.pdf,
240425)

Några organisationer ur den ideella kultursektorn positionerar sig i relation till eller som del av en bransch, näring eller specifik samhällssektor förutom kultur. Sveriges Guideförbund ser sig själv som en del av turistnäringen, Tjällegohte – författarcentrum Sápmi vänder sig till litteraturbranschen, och Export Music Sweden, som vänder sig mot musikindustrin med bland annat utbildning, nätverk och mässor. Kontaktnätet och Riksförbundet för subkultur utgav 2024 rapporten *Utlåsnings effekten del 1, Stöden till kulturlivets riksorganisationer över tid* där CAMKO-stödet analyserades tillsammans med Kulturrådets årliga verksamhetsbidrag till musikarrangörer (som också är möjligt att söka för civilsamhällesorganisationer). Där fann man bland annat att en av de sju organisationer som över tid har fått den största andelen av stöden också har

en hög andel av marknadsaktörer bland medlemmarna. Detta visar på det offentliga roll i att upprätthålla kommersiell kultur och pekar på en anomali i svensk kulturpolitisk norm att stödja kulturformer som inte klarar sig på marknaden.

En annan viktig del av rollen som röstbärare, vilken hänger tätt samman med rollen som demokratiskola, är att påtala förtryck och orättvisor genom kultur samt att formulera visioner om ett bättre och rättvisare samhälle. Detta handlar ofta om att formulera demokratiska visioner om en organisation och i förlängningen en värld fri från diskriminering på grundval av sociala kategorier som kön, bakgrund, och ålder, men också i formuleringar om hur man bidrar till en positiv samhällsutveckling:

Som organisation tolkar vi de kulturpolitiska målen som en del av ett samhällskontrakt där tillgång till kultur och kulturella uttryck är grundläggande. Kulturen ska vara fri och självständig. Oavsett inriktning och uttryck ska kultur roa och oroa men också bidra till att exempelvis minska ensamhet, främja välmående och allas rätt till ett gott liv. På så sätt bidrar kulturen till en nyfiken samhällsanda och en positiv samhällsutveckling

*Sveriges största Kulturbygdsturné 2022-2023,
Bygdegårdarnas Riksförbund, s. 42*
<https://bygdegardarna.se/wp-content/uploads/2023/09/Sveriges-storsta-Kulturbygdsturne-slutskrift.pdf>

Ibland kopplas demokratiska mål om en bättre värld till rollen att kunna identifiera och svara på samhällsproblem, om än i generella termer: ”Vi måste ha förmågan att hantera vår tids stora utmaningar för att bana väg för det solidariska och medmänskliga” (Folkets Hus och Parker Vision och strategiska mål: tillsammans ger vi drömmar kraft! 2022–2025 S. 4)

Gemenskapande

Den ideella kultursektorn förstår sin gemenskapande roll i sin förmåga och ambition att inneha och skapa mötesplatser som är öppna för alla, från allmänna samlingslokaler (Bygdegårdarnas Riksförbund) till öppna caféer, språkcaféer (Såhkie Umeå Sameförening) och bokningsbara konstnärliga verkstäder för allmänheten (Mångkulturellt centrum). Tillgången till fysiska möteslokaler ses som en resurs för att nå fler (vidga deltagandet i kulturen). Gemenskap förstås ha värde i formen av att skapa positiva relationer, främja idéutbyte, skapa öppenhet för andra kulturer, förhindra konflikter och motverka generationsklyftor. ”Genom vår verksamhet får musicerande barn och unga en stark gemenskap, nya vänner och förebilder att se upp till” (RUM Riksförbundet Unga Musikanter hemsida 240405).

Det här innebär i vissa fall att organisationerna efterfrågar försiktighet till digitaliseringens möjligheter, och även att ifrågasätta digitaliseringens förmåga att tillgängliggöra kultur då digitala teknologier också för med sig negativa effekter som utanförskap (ex. remissvar TeaterCentrum). I relation till pandemin önskar de flesta organisationer gå tillbaka till fysiska mötes- och arrangörsplatser. Dock kvarstår inställningen att digitalisering hjälper organisationerna att tillgängliggöra information, material och kommunikation med omvärlden; exempelvis sprider Svenska Folkdansringen information om midsommarfirande genom enskild hemsida på engelska och svenska för att möjliggöra för turister och svenska medborgare att enkelt hitta en plats att fira denna högtid. Detta kan också handla om allt från verksamhetsberättelser till att dela gratis stick- och virkmönster för att sprida textilt kulturarv (Föreningen Sveriges Hemslöjdskonsulenter) och digitala utställningar (Sveriges konstföreningar).

Demokratiskola

Organisationerna i materialet kan använda sig av begreppet demokratiskola vilket talar om denna funktion som etablerad norm. Föreningsorganisation kommer med krav på interndemokrati som följer etablerade rutiner och riktlinjer vilket har en slags tvingande men positiv demokratisk fostranseffekt. Att bygga på demokratiska grundvärden hänger samman med rollen som röstbärare. Man vill verka för mål som människors lika värde, jämställdhet, demokrati, och fred: ”att skapa medvetenhet kring diskriminerande normer och orättvisor och för att ersätta dessa med jämlikhet, jämställdhet och mångfald (Ung Media Sverige, politiskt program, u.s. 240502)” Genom att stå på demokratiskt grund och möjliggöra utbyten av kultur kan den ideella kultursektorn förstå sig själv som ”ett medel i kampen mot fördomar och främlingsfientlighet” (Amatörteaterns riksförbund Verksamhetsplan 2022-2023). Man vill ”ge röst till underrepresenterade grupper” (Riksförbundet öppna kanaler i Sverige RÖK hemsida 24026) och värna övertygelsen om att alla människor är lika mycket värda” (Sveriges Spelmäns Riksförbund Verksamhetsplan 2024, u.s.)

God föreningsdemokrati skapar större engagemang och mångfald i föreningarna, ger medlemmarna värdefull erfarenhet av demokratiska principer och strukturer, är en samhällsbärande och -formande kraft och är ett sätt för människor att fylla tillvaron med meningsfulla aktiviteter.

Ung Media Sveriges politiska program, 240426

Den samhällsbärande och -formande demokratiska rollen som beskrivs ovan kan kontrasteras av minoritetsföreningarna som på ett annat sätt, genom sin existens, uppfyller demokratiska krav på att ge underrepresenterade grupper en röst. "Aejlies samiskt center i Tärnaby är skapat AV samer FÖR samer" (Aejlies hemsida, 240405). Dessa föreningar är inte helt inåtvända utan erbjuder material och resurser till allmänheten. Dock har de en större legitimitet i att dess existens *i sig* realiserar demokratin.

Föreningar och riksorganisationer som organiserar unga formulerar också sin demokratiska-roll i relation till att forma ungas positionering mot makthavare. Till exempel skriver RUM –Riksförbundet unga musikanter på sin hemsida (240405) att man vill lära unga att "våga påverka beslutsfattare och driva opinion i den kommun och region där föreningen verkar" samt att "utveckla barn och unga till trygga, ansvarsfulla individer och kulturutövare med ett starkt värdebaserat och demokratiskt ledarskap."

En ytterligare aspekt handlar att möjliggöra kulturskapares verksamhet då de ses som instrumentella för att upprätthålla en levande demokrati. I Riksskådebanans idédokument (u.s.) kan man läsa att organisationen, genom att stötta kulturskapare, vill övertyga om "värdet av och meningen med att erfara något som inte redan är känt" eller som "inte efterfrågas," samt möten. Detta relaterar till positioneringen gentemot kommersiell logik.

I och med återstartsbidraget från staten efter pandemin 2022 blev delar av den ideella kultursektorn själva bidragsgivande. Den demokratiska utmaningen blev då att "hålla koll på jävssituationer" och "hitta utövare som har en bärande idé, tillräcklig verkshöjd och som kunde bedömas ha rätt förutsättningar." (Sveriges största kulturbygdsturné 2022–2023, s. 6). Delar av den ideella kultursektorn skapar arbetstillfällen till frilansande kulturskapare. Det ställer krav på transparens och frånvaro av jäv.

Sammanfattning – den ideella kultursektorns resurser

Den ideella kultursektorns drivkrafter tolkas som tätt sammankopplat till det värde man *ger* människor i samhället⁵. Som sektor besitter man en rad resurser som intimt hänger samman med dessa organisationers legitimitet gentemot allmänheten, politiker, och de egna medlemmarna. I forskningen om civilsamhället lyfts ofta frivilligarbetet som en avgörande resurs i

---

⁵ Naturligtvis även till sina medlemmar. Analysen har fokuserat på det värde som uttrycks gentemot övriga samhället i materialet – det överbryggande sociala kapitalet.

civilsamhället (von Essen, 2010; Harding, 2012a). Genom min analys av materialet finns flera andra resurser jag vill lyfta, vilka också nämnts i analysen av sektorns drivkrafter.

- Centrumbildningar hämtar sin legitimitet från spridning. *Att finnas i hela landet* gör att man kan hävda större verkningshöjd än det offentliga vad gäller deltagandemålet i de nationella kulturpolitiska målen (Livion Ingvarsson & Ardelius, 2021). Utan den ideella kultursektorn, inget brett deltagande i kulturen i geografisk mening. Detta relaterar till drivkraften att kunna erbjuda något det offentliga inte kan/gör.
- Att ha *fysiska rum* för verksamhet öppna för alla. Rummets betydelse för demokrati, gemenskap och medborgarinflytande återkommer i materialet i relation till en uppfattning om minskat åtagande från det offentliga och privata att bygga samlingslokaler. Regionalt stöd till lokalhållande verksamheter legitimeras också genom att just lokaler värderas högt (Sjöström, 2022). Fastighets- och lokalägande föreningar såsom Bygdegårdarnas riksförbund och Riksföreningen Våra Gårdar kopplar denna resurs till landets beredskapsförmåga.
- *Internationell samverkan* lyfts av flera organisationer utan att dess värde explicit förklaras – en tolkning är att detta kopplas till drivkrafter att verka mot främlingsfientlighet genom spridningen av olika uttryck inom sin kulturform, samt att hävda sin betydelse utanför landets gränser. Nordiska nätverk och samarbeten lyfts som viktiga.
- Att ha en spridd åldersrepresentation i föreningen blir ett sätt att visa på att föreningen uppfyller politiska mål om breddat deltagande. Den ideella kultursektorn, och föreningslivet i stort, får sin legitimitet av att *nå grupper som övriga samhället inte når*, exempelvis personer med funktionsnedsättningar eller HBTQ+-rörelsen.
- Att erbjuda *information tillgänglig till alla* i form av seminarier, öppna samtal, paneldebatter, filmvisningar, utställningar, poddar, workshops, material, arkiv, dokumentation och forskning. ”I stora drag är vi experter i allmänhetens tjänst” (Föreningen Sveriges Hemslöjdskonsulenter, hemsida 230405)

Vi utbildar kommuner, regioner, kulturorganisationer och privatpersoner i hur man driver EU-projekt och kulturpolitiska frågor samt delar med oss av våra egna erfarenheter i att jobba med stora internationella och transnationella projekt i Europa.

InterCult hemsida 240426

- Att *representera en vida spridd och använd kulturform* ger legitimitet, något som i materialet främst relaterar till spelkulturen, i relation till att kunna nå dem som ”traditionella kulturformer” inte når (remissvar Sverok). Dock kan man se att detta inte fått återverkningar i Västra Götalands kulturpolitik utifrån remissvaren.

Några organisationer ifrågasätter varför spelkultur inte nämns i remissversionen av Kulturstrategin 2024–2027.

- Att *driva projekt i samverkan* visar på en vilja att verka och ha betydelse även utanför de egna medlemmarna. Det förstås som ett sätt att verka utåt för att nå nya medlemmar vilket leder till verksamhetens legitimitet och överlevnad (Livion Ingvarsson & Ardelius, 2021). Förutom andra civilsamhällesorganisationer är Högskolor och Universitet attraktiva samverkanspartners i projekt. Att bidra till forskning och ökad kunskap blir en tydlig drivkraft.
- Att *utdela priser* och stipendier till andra aktörer än medlemmarna i publika ceremonier för att uppmuntra kulturskapare.

Det kulturella civilsamhället kan alltså tillskrivas flera symboliska och materiella resurser.

Förutom berättelsen om organisationen som en kunskapsresurs finns även ögonblick i materialet av att vilja lyssna på andra och inhämta kunskap. Som exempel beskriver Sverok sitt projekt Ungt Digitalt Ledarskap (UDL) på följande sätt: ”Genom att lyssna på unga digitala ledare vill vi lära oss mer om de kunskaper och kompetenser man får av den typen av engagemang, och sprida dem vidare till andra unga eldsjälar i Sverige” (Sverok hemsida 240405).

Analysen påkallade också en fråga om hur man kan förstå den ideella kultursektorns unika bidrag som skiljer dem från förståelsen av civilsamhällets samhällsvärde i stort? Vilka drivkrafter går att utläsa som inte faller in i de etablerade kategorierna av röstbärare, gemenskapande och demokratiskola?

Vilka drivkrafter kan ytterligare utläsas av materialet?

Analysen fann följande kategorier som inte på ett enkelt sätt kan inlemmas i de tidigare uppställda av Harding (2012a). Dessa utgör sätt man kan förstå den ideella kultursektorns bidrag som samhällssektor, bidrag som möjligen inte kan kallas unika (jämför idrottsrörelsen, Ekholm, 2019) men ändå kan och bör adderas till diskussionen om civilsamhällets samhällsvärde. Kategorierna kan beskrivas som ett uttryck för den ideella kultursektorns subjektivitet, alltså hur man önskar vara:

Problemlösare: Organisationerna uttrycker en vilja att hitta lösningar på behov i lokalsamhället. Man vill stärka lokalsamhället, minska ensamhet, och främja välmående. Man ser sig som en viktig och relevant aktör med relevanta resurser för att kunna svara upp på dessa utmaningar.

Bro eller brygga: Organisationerna vill vara aktörer som förenar olika människor, kunskaper, generationer, geografier, kulturer, och perspektiv. ”RÖK ska arbeta för folkbildande verksamhet, förena kunskaper och bidra till att frigöra TV-mediet och låta det verka ur ett gräsrotsperspektiv för att kunna vara en brygga mellan gamla och nya folkrörelser, mellan äldre och yngre och mellan förorter, glesbygd och mellan stad och land” (Riksförbundet Öppna Kanaler i Sverige hemsida 240405).

Bevarare: Många organisationer i den ideella kultursektorn arbetar för att tillgängliggöra kultur och levandegöra kulturarvet och naturmiljöer genom bevaring för nutidens och framtidens medborgare.

Bidra till mening och glädje. Den ideella kultursektorn vill bidra till det goda livet genom att erbjuda glädjefyllda mötesplatser, spännande upplevelser, och en rolig och meningsfull fritid. Sveriges kyrkosångförbunds hemsida beskriver hur de har gett ”trygghet, självkänsla och en fristad från annat som var tungt i livet” (240405).

Bildning och utbildning. Organisationerna drivs av en vilja att säkra rätten till bildning vilket beskrivs som del av demokratin genom att fungera som ett redskap för att ”förstå sig själv, sin omgivning och sin samtid” (Folkets Hus och Parker, Vision och strategiska mål: *Tillsammans ger vi drömmar kraft! 2022-2025*, 240404). Att erbjuda bildning är en klassiskt kulturpolitisk ambition som, enligt min tidigare beskrivning, har fått gå tillbaka till förmån för ambitioner om att bidra till ett socialt hållbart samhälle. Denna drivkraft relaterar till viljan att kunna erbjuda något det offentliga inte gör (i samma utsträckning som förr).

Vilka utmaningar för sektorn går att finna?

Bristande finansiella resurser

Organisationerna i den ideella kultursektorn uttrycker utmaningar med dålig ekonomi i relation till offentliga stöd som inte följer inflationen, löneutveckling, och minskar i antal kronor (se till exempel AX - Kulturorganisationer i samverkan, *Vision, strategi och kulturpolitiska mål 2021–2025*). Bildkonst Sverige uppger i sitt remissvar att man utdelat en enkät till sina medlemmar där ”nära hälften av 200 svarande bildkonstarrangörer svarade att de har varit oroliga för att behöva stänga ner sin verksamhet under de senaste fem åren.” En del av remissvaren uttrycker också oro över att VGRs kulturstrategi 2024–2027 är framtagen med ambitionen att minska stöden till kulturen.

Bristande finansiella resurser uttrycks hota sektorns förmåga att leva upp till den samhällsroll de spelar/vill spela.

Ungas organisering är avgörande för att unga ska kunna göra sin röst hörd och påverka sin tillvaro och samhällets utveckling. Idag hotas detta av ett minskande ekonomiskt stöd, en ökande byråkrati och en brist på kunskap om föreningslivet.

Ung Media Sverige, politiskt program, 240426.

Kopplingen mellan bristande resurser och förmåga att nå ut med sin verksamhet kan belysas av hur organisationerna använde sig av stöd under och efter pandemin för återstart. Många tog möjligheten att arrangera konstnärliga och kulturella evenemang på platser där de inte tidigare haft möjligheten att nå ut (Livion Ingvarsson & Ardelius, 2021). För att kunna göra detta var man beroende av information om tillgängliga lokaler i regionen, något sektorn efterfrågar.

Övergripande bristande resurser för den offentliga sektorn i stort är ett hot, inte för att man ser sig själv bli en konkurrent om offentliga medel, utan för att man ser hur olika samhällsområden hänger ihop: kollektivtrafik, omsorg som LSS, skola med möjligheterna att skapa jämlik tillgång till kultur.

Många föreningar organiserar sin utbildningsverksamhet i samverkan med olika bildningsförbund. Speciellt de som representerar föreningar på landsbygden framhåller vikten av folkbildningen och i remissvaren önskar de att anslagen till folkbildningen bör värnas.

Dock är det två andra aspekter av den offentliga bidragsgivningen som får större plats i materialet än bristande finansiella resurser: bristen på transparens i statlig och regional bidragsgivning, samt hur organisationerna ser nödvändigheten av nya eller förändrade finansieringsformer som lösning på minskade bidrag. Samverkan med näringsliv och offentliga aktörer kan vara en del av lösningen (Folkets Hus och Parker, NUS). Bygdegårdarnas Riksförbund (hemsida 240405) har lanserat Landsbygdsloten som ska "långsiktigt generera ett betydande överskott till Bygdegårdarnas Riksförbund." För de insamlade medlen vill man satsa på kultur, ungdom och utbildning. Sverok tar emot swish-donationer från alla som vill stötta föreningen och säljer produkter i sin webb-shop där försäljningen går till att utveckla föreningen. På hemsidan ges också instruktioner för hur man kan göra om man vill testamentera medel till föreningen.

Hot och hat mot föreningsaktiva

Hot och hat nämns ofta utan att ägnas mycket utrymme, ”Att som konstnär tillåtas uttrycka sig genom sin konst utan att utsättas för hat, hot eller diskriminering är brinnande aktuellt” (remissvar Danscentrum väst). Lösningen ser de flesta organisationer vara att fortsätta stå upp för demokratin som man alltid gjort, med det offentligas stöd mot hat och hot.

Kulturektorns ojämlikhet

Ojämlikheten inom kulturen kan sägas vara själva orsaken till många organisationers existensberättigande och -betydelse. ”Vilka röster kommer till tals och vilka reella maktordningar finns inom diverse kulturetablissemang?” (Sveriges Filmförbunds hemsida 240502). Kulturpolitiken tenderar att vara ”storstadsfixerad” (Bygdegårdarnas riksförbund hemsida 240404) och den ideella kulturektorn förstås vara många människors enda kontakt med kulturen. Det offentligas övervägande stöd till egna institutioner/verksamheter problematiseras, inte minst i relation till tidigare nämnda dåliga transparens i det offentliga bidragssystemet.

Det handlar också om att lyfta den ojämlika fördelningen av scenkonst till barn och unga i skolan (Assitej Kulturpolitisk rapport 2022 – spelar mindre roll? 240405), hur man kan främja en mångfald av kulturella och konstnärliga uttryck, samt lika möjligheter för alla att bli professionella kulturskapare: ”Vilka har råd att vara kulturskapare, vilka ser vi på scener och som utövare? Vilka samhällsgrupper gestaltas och hur?” (remissvar KLYS s. 5).

Nå nya målgrupper

Tidigare diskuterades det generella medlemstappet i civilsamhället (Harding, 2012a) vilket syns i materialet kring oro för bristande föryngring (jmf. Sjöström, 2022). ”De svenska visföreningarna kämpar med en dålig ekonomi, minskat ideellt engagemang samt en åldrad publik såväl som styrelse” (2019/2020 Förstudie Riksförbundet Visan i Sverige, s. 3). Lösningar som diskuteras är förenklad administrationen kring organisering i föreningar för att underlätta ideellt engagemang för unga. Vissa diskuterar gratis medlemskap under en viss ålder. Samverkan med etablerade ungdomsförbund eller etniska föreningar föreslås också för att nå nya målgrupper. I kontrast menar Hembygd Väst i sitt remissvar att ”det inte är svårt att få fler medlemmar, MEN att få fler aktiva är en utmaning.”

Föreningen FolkYou har publicerat skriften *19 PRINCIPER för att stötta ungas utövande och organisering i kulturlivet (2022)* där de argumenterar för inkludering och samskapande, samt beskriver hur man kan planera för hur ”ungas kunskaper, insikter och perspektiv kan tas tillvara i projektets alla faser, från planering till uppföljning” (u.s.). Föreningar kan inte förvänta sig att unga kommer delta för att öka föreningens legitimitet i allmänhetens och politikens ögon utan att också fråga sig vad deltagandet ger unga.

Även Nätverket Universell Scenkonst - NUS lyfter delaktighet som inflytande i sitt remissvar:

Barn och unga stärks när de upplever att deras bidrag gör skillnad. Men: för att realisera detta måste de få makten på riktigt. För att kunna uppnå långsiktighet är det viktigt att sätta strukturer för ungas delaktighet och bjuda in målgruppen tidigt i processer (u.s.)

Denna utmaning slår olika i sektorn och ses som ett hot mot legitimiteten. Genom läsningen av de utmaningar man ser i relation till den egna verksamheten väcktes också frågan: identifierar man också utmaningar utanför den egna verksamheten?

Vilka samhällseffekter relaterade till den ideella kultursektorn går att utläsa i texterna?

Genom en läsning av drivkrafter inom den ideella kultursektorn lyfter de en del samhällsutmaningar där sektorn beskriver sig själv som en del av lösningen. Det handlar om att adressera *skilda livsvillkor mellan stad och land* som tar sig uttryck i en orättvis fördelning av förutsättningar för ett bra liv och framtidstro. Genom sin förankring i lokalsamhällen som förstås som eftersatta kommer man med ett perspektiv som det offentliga inte kan ignorera om man vill upprätthålla demokratin.

En annan utmaning som beskrivs är *ökad polarisering*, minskad tillit och sociala skillnader (ex. remissvar KulturUngdom). Urban segregering lyfts som en stor utmaning jämsides med polariseringen mellan stad och land: ”De största utmaningarna uppstår i att skapa nya mötesplatser i områden med socioekonomiska utmaningar, samt att stärka förutsättningar och relevans för befintliga mötesplatser, inte minst på landsbygden” (Folkets Hus och Parker—*Vision och strategiska mål: tillsammans ger vi drömmar kraft! 2022-2025* s. 7, 240404). Centrum för dramatik har arbetat med läsfrämjande dramatikprojekt där man förmedlat dramatiker

och manusförfattare för uppdrag/workshops i skolor i socio-ekonomiskt utsatta områden (utifrån Skolverkets statistik) ”Genom aktiviteterna i projekten har eleverna fått möjligheten att utveckla sin egen berättarröst” (remissvar Centrum för dramatik, u.s.). Den ideella kultursektorn ser sig bättre rustad att möta problemet med polarisering då man är bättre förankrad i lokalsamhällen och närmare människor än det offentliga (jmf. Ekholm & Öhlund, 2018).

I relation till Rysslands attack mot Ukraina lyfts Sveriges *beredskap* som en viktig utmaning för delar av den ideella kultursektorn att bemöta. I Bygdegårdarnas verksamhetsberättelse 2024 kan man läsa: ”att möjliggöra att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap kan ge verksamhetsbidrag till Bygdegårdarnas Riksförbund för att utveckla vår organisation inom beredskapsplanering” (s. 4). Att förstå sin betydelse i ”nya” samhällsutmaningar betyder därför att man ser möjlighet att söka medel för sin verksamhet i andra policyområden än kulturen.

Även i relation till sektorns betydelse för mening, gemenskapande och glädje kan dess betydelse sammanfattas som *helande och hoppingivande i kriser* så som krig eller pandemier, men även för att bemöta psykisk ohälsa och ensamhet. Att bidra till glädje (nära relaterat till engagemang) som motsats till politisk apati, handlingsförklamation eller hat kan ses som viktigt för demokratin. Kopplingen mellan kulturdeltagande och engagemang i civilsamhället och minskning av antalet hatbrott är påvisat i forskning (Nordisk Kulturfakta, 2023). Den definition av glädje som föreslås här kan också kopplas till OECDs definition av välbefinnande som samhällsvärde.

I relation till identifierade utmaningar i samhället framkommer en för kultursektorn typisk paradox: hur kan man fungera som ett svar på samhällsutmaningar och samtidigt värna kulturens egenvärde? Detta uttrycks på följande sätt av Danscentrum Väst i sitt remissvar till VGR:

Danscentrum Väst instämmer i att samhället i hela sitt omfång har många utmaningar att möta och vikten av att gemensamt finna lösningar för att bevara och utveckla demokratin, konsten och kulturen. Vi vill särskilt - som en central aktör inom kulturlivet - understryka angelägenheten av att låta konsten vara en obunden kraft samt betona konstens betydelser för och i samhället, för demokrati och yttrandefrihet (S. 1).

Kulturpolitiken beskrivs ibland som en balansakt mellan olika värden, så som mellan olika förståelser av demokrati (folkvilja och som konstens autonomi), samt mellan kultursyner (kultur som public service och som levebröd för professionella konstnärer) (Matarasso & Landry, 1999;

Nordisk Kulturfakta, 2022). Varje kommun, region och stat måste välja hur denna balans ska upprätthållas. Legitimiteten för dessa val skiftar över tid och plats.

I begreppsgenomgången beskrevs teorier om hur civilsamhället har en förmåga att skapa meningsfulla konsekvenser för medlemmar och för andra, skapa överbryggande socialt kapital och hur civilsamhället kan förstås som drivande av samhällsförändring samtidigt som man påverkas av samhällseffekter. I analysen har jag valt ut två exempel eller case som visar på hur detta kan ta form i svensk ideell kultursektor.

Sverok – att möta samhällsutmaningar kopplade till den egna kulturformen

Sverok – spelkulturförbundet driver projekt ”som riktar sig mot en spelkultur där alla känner sig välkomna och trygga” (hemsida 240418). Många av dessa projekt är finansierade av Allmänna Arvsfonden och har kommit till genom att lyssna på medlemmars behov och upplevelser av spel. Sverok har etablerat en fond, *Game Guardian*, där föreningarna inom Sverok kan söka pengar för att arrangera spelaktiviteter där pengarna är menade att främst gå till de barn som ”mest behöver stöttning i sin vardag och sitt intresse” (hemsida 240418) och därmed bidra till tryggare rum online och offline. På liknande sätt ska projektet *Game changer*, vilket drivs i samverkan med andra civilsamhällesorganisationer, skapa bättre digitala miljöer för barn och unga online. Organisationen driver ett nätverk för tjejer och icke-binära inom spelkulturen, samt erbjuder material och information kring hur man kan stötta HBTQ+-rörelsen i spel och i samhället.

Sverok har bedrivit och bedriver projekt, ofta i samverkan med föreningen MÄN, om att förebygga våld online. Tillsammans har man tagit fram ett datorspel ”där spelarna skapar en elev och tar beslut i situationer som rör olika typer av samtycke. Medan barnen spelar får de diskutera med varandra om vad de själva upplever som rätt eller fel” (hemsida 240418). Sverok och Killar.se skapar även samtalsforum för unga killar att uttrycka sig om ”svåra och känsliga ämnen.”

I en analys av hur otrygghet kan ta sig uttryck i spel online har Sverok startat *Får du spel?* För att ”öka kunskapen om hur våldsbejakande extremister och andra antidemokratiska aktörer kan påverka och rekrytera unga på online-spelplattformar.” Ambitionen om att bidra till ett jämställt samhälle fritt från våld och otrygghet går alltså genom den egna kulturformen, ofta i samverkan med civilsamhällesaktörer med samma ambitioner utanför kultursektorn.

Genom att identifiera och adressera problem och utmaningar kopplade till den egna kulturformen, samt utmaningar som berör långt fler än medlemmarna, arbetar Sverok i samverkan med andra aktörer för demokratiska mål på ett brett plan och kan därför ses som ett exempel på organisationer som bidrar till ett överbryggande socialt kapital. De påverkas av de positiva och negativa effekterna av teknikutvecklingen, samtidigt som man försöker driva denna utveckling genom att skapa trygga rum för barn och unga.

Konstfrämjandet – att möta samhällsutmaningar genom den egna kulturformen

Konstfrämjandet deltar i och initierar samverkansprojekt som söker att vidga deltagandet i kulturen, t.ex. *Den barnkonventionella lekplatsen* där ”barn, konstnärer, parkförvaltning och bostadsbolag samarbetat kring formandet av offentliga miljöer” (Konstfrämjandet hemsida, 2404023). Projektet syftar till att öka barns delaktighet och inflytande i sina egna livsmiljöer.

Konstfrämjandet medverkar i och publicerar antologier om samhällsaktuella frågor som skogsskötsel och skogshantering. Konstfrämjandet samarbetar även med olika institutioner i Norrbotten för att ”synliggöra den samiska närvaron, och en historieskrivning som rymmer fler samiska perspektiv” (Konstfrämjandet hemsida, 2404023). Projekten lyfter konstens del i frågor om minoriteters rättigheter och arbetet med miljö- och klimatfrågor.

Genom att identifiera samhällsutmaningar där den egna kulturformen kan bidra till att lyfta och påverka dessa utmaningar arbetar Konstfrämjandet även mot demokratiska mål på ett bredare plan än inom den egna föreningen och kan därför bidra till ett överbryggande socialt kapital. Barns delaktighet, miljöfrågan och minoriteters rättigheter är frågor som påverkar samhället, och genom samverkan med relevanta aktörer kan den ideella kultursektorn, så som Konstfrämjandet, påverka utvecklingen av samhällsfrågor.

Vilka samhällseffekter relaterade till den ideella kultursektorn i materialet går att finna i materialet?

Organisationerna i den ideella kultursektorn uttrycker en förståelse av att demokratin kontinuerligt arbete och ansträngning för att alla röster ska kunna höras. Kort kan man sammanfatta utmaningar och lösningar i

materialet som att viljan till engagemang och delaktighet i kulturen inte saknas, dock saknas likvärda förutsättningar för att kunna delta. Bristen på mötesplatser under pandemin skapade revor i samhällets väv och förvärrade samhällsproblem som ensamhet, bristande förståelse för andra, apati inför demokratin, och psykisk ohälsa. Remissvaren är fulla av formuleringar som ”vi vill gärna vi bidra,” ”vi tar gärna ansvar för,” och ”vi kan vara del av.”

Den ideella kultursektorn förstår sig själv inneha de resurser som kan bemöta dessa problem, särskilt i relation till dess förmåga att erbjuda välkomnande mötesplatser. I samverkan med andra samhällsaktörer vill man även bemöta hälsorelaterade frågor i relation till kriser. Angående vad gäller samhällets ojämlika livsvillkor kan man också se att den ideella kultursektorn vill vara del av lösningen på extremism och rekryteringen av unga till våldsbejakande aktiviteter.

Utmaningen handlar om likvärdig tillgång till kultur som i sig handlar om *likvärdigt demokratiskt inflytande, gemenskap, medskapande, meningsfull och glädjefylld fritid, möten mellan kulturformer, och tillgång till information*. Den ideella kultursektorn bemöter dessa genom angreppssätt som går utöver de egna medlemmarnas intressen och bidrar på olika sätt till övergripande socialt kapital. Civilsamhället är både ett medel för att realisera ett demokratiskt samhälle och demokratin gestaltad.

På samma sätt som andra kultursektorer förverkligas det ideella kultursektorns värde i samhället *samtidigt* som det realiserar bland dess medlemmar (jmf. Grinell, 2023). Samhällsvärdet uppstår genom att på komplexa sätt bidra till välbefinnande så som det är definierat av OECD (se begrepps användningar). Civilt engagemang är där *en* indikator på samhällen med välbefinnande, men den ideella kultursektorn, enligt analysen, bidrar också med andra indikatorer på välbefinnande så som balans mellan arbete och fritid, utbildning och färdigheter, sociala nätverk, miljö, personlig trygghet och arbete och sysselsättning.

Diskussion

I min läsning av forskningsmaterialet samt policymaterialet slås jag av en välkänd paradox: retoriken kring civilsamhällets och den ideella kultursektorns ökade betydelse sker samtidigt med minskade finansiella medel från offentlig sektor. När civilsamhället ombeds ta det sociala ansvar som det offentliga tagit blir skörheten i denna beroendeställning aktualiserad (jmf. Harding, 2012a). Offentliga medel från till exempel

Kulturrådet, regionerna och Allmänna Arvsfonden möjliggör de samhällsutmaningsprojekt som drivs i regi av civilsamhället. Bristande stöd står i konflikt med retoriken om civilsamhällets roll i att vara del av lösningen på samhällsutmaningar. Att framställa sig själv som del av lösningen på samtida samhällsutmaningar kan öka civilsamhällesorganisationers legitimitet men torde då även öka det offentliga ansvar att möta de behov av finansiering dessa organisationer behöver. Ökade krav på att lösa samhällsproblem kan enligt den forskningskunskap sammanfattat i rapporten ses som ett symptom på ett omvandlat samhällskontrakt.

I materialet ses en trend som liknar det som också skett och sker i den ideella idrottsrörelsen: projektifiering. Detta gäller framför allt projekt med ambitioner om att möta samhällsutmaningar (Ekholm, 2019). Inom forskningen kring idrott pekar man på hur projekt leder till nya projekt i en instrumentalisering och marknadsiering av föreningar som behöver framställa sig som innovativa och problemlösningfokuserade, samtidigt som de konkurrerar med varandra om finansiering. En viktig fråga att lyfta blir också; vem har rätt till att delta i föreningskultur, och vem blir symbol för ett problem som ska lösas genom deltagande i projektkultur?

I sin diskussion om framtidens civilsamhälle utmålar Harding (2012a) en möjlig utveckling: civilsamhällets röstbärande funktion kan särskiljas och i stället utövas av professionella organisationer. Detta, menar han, skulle kunna innebära nya sätt att utöva demokrati, och kan utgöra en utmaning i hur det offentliga kan stödja civilsamhället. I min analys av den ideella kultursektorn ser jag inga tecken på att civilsamhällets åsiktsformulerande funktion har minskat; man är fortfarande en röstbärare, gemenskapare, och demokratiskola. Samtidigt tar man rollen som problemlösare genom att stärka lokalsamhället, som brygga mellan olika människor och perspektiv, som bevarare av kulturarvet och naturmiljöer för framtidens medborgare, som en aktör som bidrar till mening och glädje i kontrast till apati eller hat, samt en aktör som ger bildning och utbildning till medborgare.

Denna samhällsroll resulterar i en värdekonflikt. Hur kan den ideella kultursektorn vara del av lösningar på samhällsutmaningar samtidigt som man vill värna sitt egenvärde? Inte alla i sektorn ser detta som en konflikt; samma remissinstans kan berömma initiativ som stärker den ideella kultursektorns möjlighet att agera demokratiskt för att stärka den sociala hållbarheten, och samtidigt efterfråga tydligare resonemang om kulturens egenvärde. Återigen är detta en balansgång som kräver noggrann eftertanke, både från det offentliga och den ideella kultursektorn. En sådan balansgång kan med fördel förhandlas i dialog.

Frågan om balans mellan samhällsvärde och egenvärde grundar sig i en annan tanke: har föreningar i den ideella kultursektorn som inte bidrar med lösningen på samhällsproblem inget samhällsvärde? Räcker det inte med att bara finnas till, och om så vore, är vissa organisationers blotta existens mer demokratiskt än andras? (att vara AV samer FÖR samer). Denna fråga blir bara möjlig att ställa i en övergripande politisk utveckling som kommit att handla mer om att lösa socialpolitiska problem än att bygga upp ett demokratiskt samhälle. Den ideella kultursektorns roll blir i värsta fall att möta polariseringens problem utan att i grunden kunna förändra de villkor som skapar polarisering - ett ansvar välfärdsstaten tidigare tog (jmf. Lindström Sol & Ekholm, 2024; Nordisk Kulturfakta, 2023).

En annan konflikt som uppstår är den mellan professionellt och icke-professionellt utövande av kultur. Enligt Harding (2012b) kan den *organisatoriska* uppdelningen av dessa på förbunds- och föreningsnivå vara mindre tydlig än vad som ofta antas i politiken. Den ideella kultursektorn är splittrad vad gäller betydelsen av att upprätthålla gränsdragningar mellan professionellt utövande, yrkesverksamma konstnärer och ”andra” kulturutövare. En del ser inte att det är viktigt, och ifrågasätter att bara professionella utövare kan leverera kvalitet (Ung i Körs hemsida 240426: ”Hög konstnärlig nivå utan att det behöver vara professionellt”) och vissa välkomnar glidningen mellan kategorierna. Andra organisationer betonar vikten av att behålla tydliga gränser och uttrycker en misstänksamhet gentemot regionens intresse för icke-professionella kulturutövare. Man ifrågasätter motiven bakom att ompröva gränsdragningen. Handlar det om att spara pengar? Yrkesutövare kostar ju mer. Denna konflikt visar på den ideella kultursektorns heterogenitet; det är inte och bör inte förstås som en enda rörelse med samma intressen, makt, eller mål.

I den här rapporten har jag använt begreppet ”den ideella kultursektorn.” Vad gör ett sådant begrepp? Syftet med begreppet är att göra sektorn likvärdig offentlig sektor, vilket speglar en ambition om att göra civilsamhällesorganisationer jämbördiga parter i dialoger och utvecklingsarbete, samt att erkänna de resurser och förmågor dessa organisationer har att förverkliga kulturpolitiska mål om delaktighet (inte minst i små kommuner och på landsbygden). Materialet vittnar om den ideella kultursektorns önskan om att delta i dialoger, att göra sin röst hörd, då man besitter ett unikt kunskapskapital. Många remissvar lyfter nödvändigheten av att inte ”uppfinna hjulet på nytt” utan att utnyttja de arbetssätt för samverkan med civilsektorn som fungerar. Man är redan en

resurs. Man har redan arbetssätten, nätverken, platserna och kunskapen. Den offentliga kulturpolitiken gör rätt i att lyssna.

Begreppet kan också dölja den faktiska maktobalans som finns mellan det offentliga och det civila, där ideella aktörer ofta är i beroendeställning. Sektorn utmanar detta beroende genom sina ambitioner att finna nya finansieringsformer. En beroendeställning är bara acceptabel så länge den möjliggör de ambitioner, drivkrafter, effekter och potential civilsamhället har. Att många organisationer vill hitta alternativa finansieringskällor är ett tecken på att man inte längre känner förtroende för det offentligas möjligheter att stötta civilsamhället att spela den roll man vill spela. Vad kommer detta innebära för samhällskontraktet? Man kan också fråga sig vad som händer med folkrörelsekaraktären på ideella kulturorganisationer om de ses som likvärdig offentligt finansierad kultur (jmf. Ekholm & Öhlund, 2018)?

Till sist kommer vi till frågan om den ideella kultursektorn bidrar till den andra aspekten av vad man i forskning och policy definierat som civilsamhällets samhällsvärde (Harding, 2012a): som serviceproducent av framför allt välfärdstjänster. Svaret på frågan beror helt och hållet på hur man definierar välfärd. Efter andra världskriget, formellt i de första nationella kulturpolitiska målen från 1974, formulerades kulturpolitiken som en del av den universella välfärdsstaten genom att verka för lika tillgång till kultur (Frenander, 2014; Hvenegaard Rasmussen et al., 2022). Utvecklingen från välfärdsstat till välfärdssamhälle får också konsekvenser för civilsamhällets roll. Om vi förstår tillgången till kultur som en rättighet och välfärd som del av ett samhälleligt välmående (Grinell, 2023) så har den ideella kultursektorn en roll i att erbjuda välfärd. Om välfärd tolkas mer smalt som tillgången till vård, skola och omsorg kan denna roll sägas ha mindre relevans för den ideella kultursektorn.

Sammanfattningsvis kan denna rapport fastställa att den ideella kultursektorns samhällsbetydelse kan beskrivas utifrån olika teorier om hur sådant värde skapas och kan förstås. Folkrörelserna uppstod i en tid av stora samhällsförändringar, och på samma sätt utvecklas nutidens ideella kultursektor i takt med samhället så som det förändras idag.

/ Sofia Lindström Sol vid Högskolan i Borås, Centrum för kulturpolitisk forskning, maj 2024

Referenser

- Ekholm, D. (2019). *Idrott som lokal socialpolitik: Kommun och civilsamhälle i samverkan*. Centrum för kommunstrategiska studier, Linköpings universitet.
- Ekholm, D., & Öhlund, T. (2018). Idéburet socialt arbete som kraft för social rättvisa? In *Dahlstedt, M. & Lalander, P. (red). Manifest: För ett socialt arbete i tiden*. (pp. 237–249). Studentlitteratur AB.
- Essen, J. von. (2010). *Det svenska civilsamhället: En introduktion*. Forum för frivilligt socialt arbete.
- Frenander, A. (2014). *Kulturen som kulturpolitikens stora problem: Diskussionen om svensk kulturpolitik fram till 2010*. Gidlund.
- Grinell, K. (2020). *Kulturens värde och sociala effekter*.
https://goteborg.se/wps/wcm/connect/93580f63-f918-4514-8f0c-e84d6ff3cf83/Kulturens+va%CC%88rde+och+sociala+effekter_Klas+Grinell.pdf?MOD=AJPERES
- Grinell, K. (2023). *Att belägga museers värde. En kunskapsöversikt* [Elektronisk resurs]. Göteborgs Stad.
- Habermas, J. (1996). *Between facts and norms: Contributions to a discourse theory of law and democracy*. Polity.
- Harding, T. (2012a). *Framtidens civilsamhälle: Underlagsrapport 3 till Framtidskommissionen*. Statsrådsberedningen, Regeringskansliet.
- Harding, T. (2012b). *Ideellt arbete i kultursektorn—En förstudie för Myndigheten för Kulturanalys*.
<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:563304/FULLTEXT01.pdf>
- Hartman, L. (Ed.). (2011). *Konkurrensens konsekvenser: Vad händer med svensk välfärd?* (2. upplagan). SNS Förlag.
- Hvenegaard Rasmussen, C., Rydbeck, K., & Larsen, H. (2022). *Libraries, Archives, and Museums in Transition: Changes, Challenges, and Convergence in a Scandinavian Perspective* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003188834>
- Larsson, B., Letell, M., & Thörn, H. (Eds.). (2012). *Transformations of the Swedish Welfare State*. Palgrave Macmillan UK. <https://doi.org/10.1057/9780230363953>
- Lindström Sol, S., & Ekholm, D. (2024). Delaktighet som kulturpolitisk strategi i det lokala. Kultur och välfärd i omvandling. In *Flihbäck, M., Nord, T. & Uddling, J. (eds.) Välfärdssamhällets omvandling i praktiken. Om ansvarsförskjutningar och samverkans gränser*. Nordic Academic Press.
- Livion Ingvarsson, A., & Ardelius, G. (2021). *Kulturens Kapillärer. Ideell Kulturlians*.
https://www.ideellkultur.se/_files/ugd/772270_1f8f7b76a0394a51ae6f1619fd6985d2.pdf
- Matarasso, F., & Landry, C. (1999). *Balancing act: Twenty-one strategic dilemmas in cultural policy*. Council of Europe Pub. ; Sales agent in the United States and Canada, Manhattan Pub.
- Molander, P. (2017). *Dags för omprövning: En ESO-rapport om styrning av offentlig verksamhet*. Regeringskansliet, Finansdepartementet.
- Nordisk Kulturfakta. (2022). *Cultural policy in the Nordic welfare states: Aims and functions of public funding for culture*. <https://pub.norden.org/nordiskculturfakta2022-01/#>
- Nordisk Kulturfakta. (2023). *Kulturens roll och nytta i samhälls-utvecklingen*.
<https://pub.norden.org/nordiskculturfakta2023-05/>
- Putnam, R. D., & Eklöf, M. (2001). *Den ensamme bowlaren: Den amerikanska medborgarandans upplösning och förnyelse*. SNS förl.
- Putnam, R. D., Leonardi, R., Nanetti, R. Y., & Eklöf, M. (2011). *Den fungerande demokratin: Medborgarandans rötter i Italien*. SNS förlag.
- Sjöström, E. (2022). *Teaterutredningen – Situationen för teater i Västra Götalandsregionen och förslag på utvecklingsinsatser*. Västra Götalands Kulturrådet.
- SOU 2000:38. (2000). *Statens offentliga utredningar. Välfärd, vård och omsorg*.
<https://www.regeringen.se/contentassets/8cb9e509941e4e289cde557048328636/del-1-kap-1-4-valfard-var-d-och-omsorg>
- Västra Götalands Kulturstrategi och kulturplan 2024–2027*. (2023).
- Wallenskog, A., & Esrhammar, M. (2023). *Ekonomirapporten, oktober 2023. Om kommunernas och regionernas ekonomi*. Sveriges Kommuner och Regioner.
<https://skr.se/download/18.2cc7d1a618b37a2d2ace54/1697554925288/Ekonomirapporten-oktober-2023.pdf>

Bilaga 1: Remissvar, Västra Götalands Kulturstrategi och kulturplan 2024–2027

Den regionala kulturstrategin är ett av Västra Götalandsregionens fyra måldokument som pekar ut den kulturpolitiska inriktningen och styr regionala satsningar för de kommande fyra åren. Kulturstrategin fungerar som grunden för Västra Götalandsregionens förhandlingar om statliga medel via kultursamverkansmodellen. Enligt den lag och förordning som styr hur regionerna får disponera statliga medel till kulturverksamheter, ska den regionala kulturplanen utarbetas i samverkan med länets kommuner och efter samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället (<https://www.vgregion.se/kulturstrategi2024,240216>).

Antal remissvar under 2023: 98. Urval ideella kultursektorn: 26.

Remissvaren är mellan 17–1 sidor. Vissa organisationer kommenterar på hela strategin, andra en enskild del som relaterar till deras område.

Urval

Exkluderade: Offentliga verksamheter, privatpersoner, politiska partier, studieförbund och fackliga organisationer.

Exempelvis: kulturverksamheter med kommunal/regional huvudman, kommuner, nämnder för till exempel sjukhus, fakulteter vid universitet och högskola, styrelser för regionala verksamheter, civilsamhällesorganisationer utanför kulturområdet, exempelvis sportföreningar och lokala distriktsförbund för Sveriges Pensionärsförening.

Inkluderade: Medlemsorganisationer inom kultur, organisationssamlade verksamheter inom kultur, verksamheter med arrangörskap inom kultur

1. KLYS
2. Danscentrum väst
3. Riksteatern väst
4. Bildkonst Sverige
5. Centrum för dramatik
6. Musikcentrum väst
7. Sveriges författarförbund
8. KRO
9. SENS social ekonomi Skaraborg
10. Sverok Spelhobbyförbundet
11. Hembygd Väst

12. ShareMusic and Performing Arts (exkluderad)
13. Nätverket Universell scenkonst
14. Hela Sverige ska leva Fyrbodalsregionen
15. SPF seniorerna Skaraborgsdistriktet
16. KulturUngdom
17. Teatercentrum västra
18. Kulturcentrum Väst
19. Hela Sverige ska leva Västra Götaland
20. Skaraborgs föreningsarkiv/Arkivgruppen väst
21. Bohusläns föreningsarkiv
22. Hela Sverige ska leva Skaraborg
23. Social ekonomi Fyrbodalsregionen
24. Konsthantverkscentrum
25. Nätverket Universell scenkonst (NUS)
26. KulturUngdom

Bilaga 2 Föreningar som fått kulturrådets Bidrag till centrala amatörkulturorganisationer (CAMKO) 2023

Hemsidorna genomsöktes för eventuella formuleringar av projekt, mål, vision, senaste verksamhetsberättelser, kulturpolitiska strategier och egenproducerade rapporter under perioden 2024-04-01 till 24-05-02.

	Organisation	Hemsida
1.	Folkets Hus och Parker	https://www.folketshusochparker.se/
2.	Bygdegårdarnas Riksförbund	https://bygdegardarna.se/
3.	Riksföreningen Våra Gårdar	https://www.varagardar.se/
4.	Ax kulturorganisationer i samverkan	https://www.axkultur.se
5.	Amatörteaterns Riksförbund (ATR)	https://www.atr.nu/
6.	Folk You	https://folkyou.se/
7.	Föreningen för Tidig Musik (FfTM)	http://www.tidigmusik.com/
8.	Kontakt nätet	http://www.kontaktinatet.se/
9.	Lokalrevyer i Sverige (LIS)	http://www.lis.nu/
10.	Riksförbundet för Folkmusik och Dans (RFoD)	https://rfod.se/
11.	Riksförbundet Visan i Sverige	https://visanisverige.se/
12.	Riksförbundet Öppna Kanaler (RÖK)	https://www.oppnakanalen.se/
13.	RUM – Riksförbundet Unga Musikanter	https://www.rum.se/
14.	Svenska Arbetarsångarförbundet (SAS)	http://www.arbetarsang.se/
15.	Svenska Folkdansringen	http://www.folkdansringen.se/
16.	Svenska Squaredansförbundet	https://squaredans.se/
17.	Sveriges Arbetarteaterförbund (ATF)	https://www.arbetarteater.se/
18.	Sveriges Filmförbund (Sfilm)	https://sfilm.se/
19.	Sveriges Guideförbund	http://sveguide.se/

20.	Sveriges Kyrkosångsförbund	http://www.sjungikyrkan.nu/
21.	Sveriges Körförbund	http://www.sverigeskorforbund.se/
22.	Sveriges Spelmäns Riksförbund (SSR)	http://www.spelmansforbund.se/
23.	Sverok – Spelhobbyförbundet	https://www.sverok.se/
24.	SUB – Riksförbundet För Subkultur	http://subkulturer.se/
25.	UNGİKÖR	http://www.ungikor.se/
26.	Ung Media Sverige (UM)	https://ungmedia.se/
27.	Ung teaterscen	http://www.ungteaterscen.se/
28.	Centrumbildningarna	https://www.centrumbildningarna.se/
29.	Riksskådebanan	https://www.skadebanan.se
30.	Folkrörelseras konstfrämjande	https://www.konstframjandet.se
31.	Riksförbundet Sveriges konstföreningar	https://sverigeskonstforeningar.nu/
32.	Aejlies	https://aejlies.se/
33.	Frantzwagnersällskapet	https://www.frantzwagner.org/
34.	Judisk kultur i sverige	https://judiskkultur.se/
35.	Finlands institutet	https://finlandsinstitutet.se
36.	Såhkie Umeå Sameförening	https://www.sahkie.se
37.	Tjällegoahte	https://www.tjallegoahte.se
38.	Intercult	https://www.intercult.se/
39.	Export Music Sweden	https://exms.org/
40.	Mångkulturellt centrum	https://mkcentrum.se/forskning/
41.	Scensverige	https://scensverige.se/ta-hand-om-dig/
42.	Assitej	https://assitej.se/
43.	Trans Europé Halles	https://www.teh.net/
44.	Föreningen för Sveriges Hemslojds konsulenter	https://hemslojd.org/
45.	Svenska arkivförbundet	https://www.arkivforbundet.se
46.	Föreningen Sveriges kulturtidskrifter	http://www.fsk.net/
47.	Föreningen för samhällsplanering	https://www.planering.org/
48.	Sveriges orkesterförbund	https://www.orkester.nu/